

Projekt socjalny to interdyscyplinarne przedsięwzięcie prowadzące do osiągnięcia zaplanowanego celu zgodnie z określoną specyfikacją, przy użyciu określonych zasobów, tj.: czasu, zespołu, budżetu. Rezultatem projektu jest przewidywalna zmiana. Przy tak sformułowanej definicji możliwa jest realizacja projektów socjalnych na różnych płaszczyznach:

1. *projekty socjalne systemowe* – dotyczące rozwiązywania pewnego problemu określonej grupy społecznej (np. problemu bezrobocia na terenie gminy);
2. *projekty socjalne instytucjonalne* – związane z realizacją projektu w ramach konkretnej jednostki organizacyjnej, np. świetlicy, którego odbiorcami będą osoby zagrożone określonym problemem korzystające ze wsparcia danej jednostki;
3. *projekty socjalne indywidualne* – będące narzędziem pracy socjalnej z osobą i rodziną.

Projekt socjalny charakteryzuje się następującymi **cechami**:

- jest niepowtarzalny – za każdym razem inna grupa osób, inny budżet, inne zasoby,
- służy rozwiązywaniu problemu – czynnikiem generującym jego tworzenie jest chęć rozwiązania problemu, czyli dokonania zmiany,
- służy dokonaniu zmiany – projekt kończy się wykonaniem czegoś,
- jest ograniczony – tzn. ma określony czas trwania, określoną datę rozpoczęcia i zakończenia, ograniczoną liczbę zasobów oraz określony budżet,
- charakteryzuje go interdyscyplinarność – wykorzystuje zasoby ludzkie i środowiskowe,
- zakłada aktywną postawę (wkład) osób, rodzin i grup w nim uczestniczących.

W ramach MODELU **rekomendujemy realizację indywidualnego projektu socjalnego** (IPS), będącego odpowiedzią na zdiagnozowane potrzeby osoby, rodziny lub grupy, w ramach którego zakłada się interdyscyplinarny charakter udzielanego wsparcia. Oznacza to, że poza osobą, rodziną i pracownikiem socjalnym w opracowaniu i realizacji projektu uczestniczą inni specjaliści reprezentujący różne kompetencje, a także instytucje i organizacje. W opracowywaniu koncepcji projektu socjalnego pomocny jest **dokument** pn. *Karta projektu socjalnego* (dostępny na stronie ROPS/platformie edukacyjnej).

Realizacja projektu socjalnego odbywa się w trzech fazach:

1. Faza konceptualizacji (opracowania koncepcji)

Etap ma charakter procesualny, czyli nic nie jest gotowe z góry, również cele, do których sformułowania dochodzi się dopiero po pewnym czasie analiz i dyskusji. Osoba lub rodzina ma możliwość zredefiniowania potrzeb i celów w wyniku lepszego zrozumienia swojej sytuacji w kontakcie z określonymi specjalistami, jak również zmiany własnych oczekiwań.

Projekt socjalny jako spisany dokument **powinien zawierać następujące elementy**:

- wykaz osób realizujących projekt socjalny (to osoby, które uczestniczą we wszystkich fazach projektu – osoba rodzina, pracownik socjalny, inni specjaliści),

- opis sytuacji rodziny (ocena/diagnoza – rekomenduje się wykorzystanie pogłębionej diagnozy opracowanej w ramach ZZK),
- zauważone potrzeby/obszary problemowe (wyodrębnione z diagnozy, istotne z punktu widzenia osoby, rodziny, specjalistów),
- cele projektu – cel główny i szczegółowe wraz z określeniem przewidywanych efektów działań projektowych (cel projektu socjalnego to cel osoby lub rodziny - czyli to do czego on dąży w swej przyszłości, wyobrażona, zwerbalizowana i zapisana pozytywna zmiana sytuacji życiowej, którą osoba lub rodzina chcą osiągnąć),
- zadania i harmonogram ich realizacji (plan realizacji projektu socjalnego), zawierający informację: kto, co i kiedy realizuje, działania zaplanowane w projekcie. W przypadku osób/rodzin zadania te są przypisane tylko do uczestników danego projektu socjalnego (nigdy nie są to osoby z zewnątrz, które nie wiedzą o przypisanym im zadaniu), które/którzy przy ich realizacji mogą współpracować także z innymi osobami.
- koszty realizacji poszczególnych działań lub zadań i źródła ich finansowania (jeżeli dane zadanie wymaga nakładów finansowych i wiadomo skąd będą pochodziły środki finansowe),
- formy monitorowania i ewaluacji działań (określenie, co i kiedy będzie oceniane i jakie narzędzia oceny będą wykorzystywane),
- załączniki (dokumentacja zdjęciowa, kopie dokumentów diagnostycznych itp.).

Data sporządzenia koncepcji projektu socjalnego to data ostatecznego podpisania projektu przez wszystkich jego uczestników (sam proces przygotowywania projektu może być uzgadniany wieloetapowo i rozłożony w czasie).

Wykorzystanie LKU w ramach projektu socjalnego

Tworząc w gronie realizatorów projektu koncepcję działań (na karcie projektu socjalnego), wykorzystanie ewentualnych usług, sposób i termin kontaktu z usługodawcą oraz wskazanie osoby do kontaktu z usługodawcą zawarte będą w punkcie 3.4 w tabeli harmonogramu realizacji zadań.

Rozliczenie z ustaleń dokonane będzie na karcie monitoringu i ewaluacji projektu socjalnego, w części poświęconej opisowi przebiegu realizacji celów.

2.Faza operacjonalizacji

To etap realizacji projektu, czyli wdrożenia zaplanowanych działań oraz sukcesywne osiągnięcie celu głównego i pozostałych celów.

Członkowie zespołu projektowego spotykają się zgodnie z terminami określonymi w harmonogramie działań. Ustawowo przypisanym realizatorem i jednocześnie koordynatorem działań w ramach projektu jest pracownik socjalny. Może on w miarę potrzeb kontaktować się z poszczególnymi realizatorami projektu oraz zwoływać (poza harmonogramem) spotkania zespołu projektowego, celem ustalenia, czy pomyślnie przebiega realizacja działań zaplanowanych w projekcie.

Pracownik socjalny na tym etapie monitoruje i dokumentuje przebieg realizacji indywidualnego projektu socjalnego przy użyciu **karty monitoringu i ewaluacji projektu socjalnego** (**dokument** pn. *Karta projektu socjalnego*).

W razie potrzeby członkowie zespołu projektowego dokonują zmian w projekcie w obszarze celów i zadań do realizacji. Specjaliści pracujący w ramach Modelu oraz specjaliści zewnętrznymi, bazując na zasobach,

w maksymalnym stopniu mobilizują osoby oraz przedstawicieli rodziny do aktywnego uczestnictwa w rozwiązywaniu trudnej sytuacji. W trakcie realizacji projektu socjalnego pracownik socjalny oraz inni specjaliści mają możliwość zaangażowania się we współpracę z osobą lub rodziną i udzielenia bezpośredniego wsparcia w zakresie realizacji zadań.

3. Monitoring i ewaluacja

Stanowią ocenę stopnia osiągania zamierzonych celów poprzez przyglądanie się zakładanym rezultatom/przewidywanym efektom działań projektowych. Ocena dotyczy osiągnięcia celów, zastosowanych metod, uzyskanych efektów oraz dokonanych zmian u uczestników projektu.

Pracownik socjalny na karcie monitoringu i ewaluacji projektu socjalnego dokonuje zapisu przebiegu realizacji zadań określonych w projekcie socjalnym. W przypadku zmian w sytuacji osoby lub rodziny, pracownik socjalny zapisuje na karcie monitoringu, co należy zmienić w projekcie (cele lub zadania). W sytuacji, gdy projekt realizowany jest zgodnie z ustaleniami, po opisie dotychczasowych działań pracownik socjalny zaznacza na karcie, iż projekt nie wymaga zmian. W sytuacji, gdy zrealizowano zaplanowane działania, po opisie przebiegu realizacji celów pracownik socjalny zaznacza na karcie, iż projekt został zrealizowany.

Kartę monitoringu i ewaluacji projektu socjalnego podpisują wszystkie osoby zaangażowane w jego realizację.

Czas trwania projektu jest istotny ze względu na przewidywane zaangażowanie osoby lub rodziny. Zakłada się, iż realizacja projektu socjalnego nie powinna trwać dłużej niż rok, począwszy od momentu ukończenia jego konceptualizacji.

Decyzja o zakończeniu projektu socjalnego, podobnie jak w przypadku ZZK, powinna zostać omówiona i podjęta interdyscyplinarnie – w składzie uwzględniającym obecność osoby lub przedstawiciela rodziny oraz udokumentowana na karcie monitoringu i ewaluacji projektu. Zakończenie współpracy z rodziną w ramach projektu socjalnego może nastąpić, gdy:

- zostaną zrealizowane cele określone w harmonogramie projektu,
- wyczerpie się formuła realizacji wsparcia interdyscyplinarnego,
- rodzina, mimo zgłoszonej deklaracji współpracy, nie realizuje wspólnych ustaleń.
- rodzina zrezygnuje z udziału we współpracy.

W każdym przypadku współpraca z osobą lub rodziną metodą projektową może zostać wznowiona